

SIGNALLINAN

NR 16 SVENSK DYKERIHISTORISK FÖRENING

Februari 2006

Pris 40 kr

G.A. LINDQVIST
STOCKHOLM

Innehållsförteckning:

Dykarledaren vårvintern 2006

Styrelsens årsberättelse för 2005

Ekonomisk redovisning 2005

Besöksstatistik 2005

Vem kan ta hand om en rekompresionskammare?

Hans von Treleben skildrad av Anders Ståhl

Besök i Kil

Ombyggnad av Dyktankhuset

Dykarbåten 1308 Unn

C.A. Lindqvist skildrad av Hans Bohlin

SDHFs nya broschyr

Nytt dykerimuseum i Florida

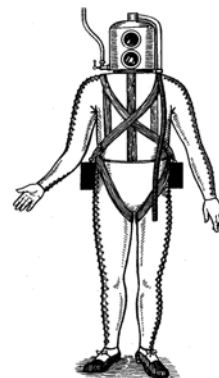
HDS kalender 2006

Duch Diving Helmets

Omslagsbild: C.A. Lindqvist var verksam som instrumentmakare i Stockholm under 1800-talets senare del. Den avbildade hjälmen är ett foto av en hjälm som finns hos en fransk samlare. Hans Bohlin skildrar C.A. Lindqvist i artikel i detta nummer.

Styrelsen

Hans Örnhagen, ordförande	0732 503935
Steven Eriksson, vice ordförande	0703 743951
Bert Westenberg, föremålsansvarig	0708 147691
Lars Gustafsson, klubbmästare och kassör	0705 950536
Hans Bohlin, sekreterare	0704 753012
Thomas Brzokoupil, ledamot	0709 584131
Robert Hjärte, ledamot	0708 197351
Jaan Joandi, styrelsesuppleant	0733 653517
Nagamon Andersson, styrelsesuppleant	0705 407230

Hedersmedlemmar

Bertil Jung	1997
Bo Cassel,	1998 † 2004
Anders Muren,	1999 † 2001
Ingvar Elvström,	2000 † 2000
Bengt Börjesson,	2001
Claes Lindemark,	2005

Sponsormedlemmar:

Dyfo Systems, Onsala
GDA / H T T, Göteborg
Interspiro, Lidingö

Poseidon, Göteborg
Sjöhistoriska museet, Stockholm
Svenska Sportdykarförbundet
Viking Trelleborg AB, Ystad

SVENSK DYKERIHISTORISK FÖRENING, SDHF

Medlemsavgift 2006, 200 kr insättes på pg 4400251-7

Kontaktadress: c/o Lars Gustafsson, Ejdervägen 31, 141 72 Segeltorp

Organisationsnummer: 802422-8457

Redaktör och ansvarig utgivare för Signallinan och www.sdhf.se

Hans Örnhagen, Havrestigen 15, 137 55 Tungelsta

Glöm inte att anmäla Din e-postadress till info@sdhf.se om Du inte fick nyhetsbrev nr 7 i januari 2006 eller anmält e-postadressändring sedan dess.

Håll uppsikt på hemsidan www.sdhf.se

Dykarledaren våren 2006

Nu, mitt i vintern står vi inför en av de roligaste uppgifterna på länge. Vi har äntligen kommit igång med ombyggnad av det gamla pannhuset. Se separat artikel i detta nummer.

Sommarens evenemang skall planeras. Skärgårdsmässan i slutet av maj tar Steven hand om. Han behöver frivilliga som kan hjälpa till. Om tillräckligt många medlemmar anmäler sig för att hjälpa till så kan vi ordna "prova på" dykning i tung utrustning. Detta är något som brukar väcka intresse när det arrangeras.

Skeppsholmsdagen, andra veckoslutet i september är Hans Bohlins evenemang. Även här behövs frivilliga. Tänk på att om det inte finns frivilliga så kommer det inte att gå att finna någon som vill ta ansvar för aktiviteter och då dör vår verksamhet ut. Hör gärna av er i god tid så den ansvarige vet vilken hjälp han kan räkna med. Ju fler hjälpande händer dess roligare aktivitet kan ordnas, vilket gör det roligare för både aktiva och besökare.

Sommarens öppethållande hoppas jag skall kunna lösas genom frivilliginsatser. Titta på hemsidans kalender och hör av er till mig. Den som aldrig hållit öppet förut kan få utbildning någon av de dagar jag finns på Dyktankhuset. Detta framgår av kalendern på hemsidan.

Årsmöte 2006 är presenterat på omslagets sista sida. Göteborgarna har skapat ett intressant och varierat program som täcker både sportdykning och yrkesmässigt dykeri. Jag hoppas verkligen att många får möjlighet att vara med även om det i år tyvärr kolliderar med Äventyrmässan i Stockholm där i år Dykmässan kommer att vara.

Tyvärr blev det för få anmälda för att vi skulle kunna genomföra julmötet på Untrans kraftstation. Tack i alla fall Nagamon för planeringen av vårt julmöte. Jag hoppas vi kan få komma dit vid annat tillfälle.

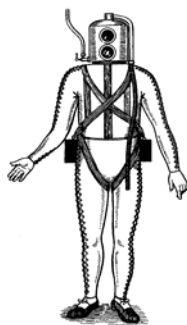
Emil Carlsson plåten är klar och vi skall bara finna ett lämpligt tillfälle att sätta upp den. Vi funderar på att i samband med Skärgårdsmässan genomföra en dykerihistorisk "vandring" i Stockholm och i samband med detta sätta upp plåten på Falugatan 7. Statens Maritima Museer har nappat på idén och kommer även i framtiden att stå för en plåt årligen, att sättas upp efter förslag från Svensk dykerihistorisk förening. Man håller på att ta fram en grafisk profil för att plåtarna skall få en enhetlig utformning. Plåten för år 2007 planeras för Arne Zetterströms hem vid Äppelvikens, Bromma. Medlemmarna välkomnas att lämna förslag på lämpliga platser för framtida plåtar.

Detta nummer av Signallinan domineras av en artikel om Hans von Treleben av Anders Stål som dessutom presenterar sig själv i slutet av artikeln. Tack Anders för bidraget.

Jag vill sluta som i förra numret med att hoppas att detta nummer skall skänka några tillfällen med angenäm läsning och att ni tar tillfället i akt och uppdaterar era kunskaper om SDHF genom att gå in på hemsidan www.sdhf.se någon gång emellanåt. Hemsidan är nyligen uppdaterad med länkar till dykerihistoriska föreningar och museer runt om i världen. Var snälla och hör av er till Lasse Gustafsson om ni byter e-postadress eller om andra förändringar i medlemsmatrikeln skall ske.

Väl mött på årsmötet i Göteborg.

Hans Örnhammar

Styrelseberättelse Svensk Dykerihistorisk Förening år 2005.

Styrelsen har under året bestått av:

Hans Örnhagen, ordförande
Steven Eriksson, vice ordförande
Bert Westenberg, föremålsansvarig
Lars Gustafsson, klubbmästare och kassör
Hans Bohlin, sekreterare
Thomas Brzokoupil, ledamot
Robert Hjalte, ledamot
Jaan Joandi, suppleant
Nagamon Andersson, suppleant

Hedersmedlemmar:

Bertil Jung	1997
Bo Cassel,	1998 † 2004
Anders Muren,	1999 † 2001
Ingvar Elvström,	2000 † 2000
Bengt Börjesson,	2001

Aktivitetsredovisning

Föreningen bestod år 2005 av 243 registrerade medlemmar varav 226 betalat avgiften för 2005. Under året har vi haft 41 öppettid dagar och specialvisningar inklusive de specialarrangemang som redovisas separat. För en mer detaljerad redovisning hänvisas till Klubbmästarens presentation i samband med årsmötet och senare nummer av Signallinan.

Årsmöte avhölls 19/3 på Dyktankhuset och höstmötet genomfördes som ett möte om Svenska Miniubåtar 15/10. Mötet samlade så många deltagare att vi flyttade till Båthall 1. Efterföljande korv och pilsner avnjöts i Dyktankhuset. Det planerade julmötet i Untran fick tyvärr ställas in i brist på anmälningar.

På inbjudan från Norge deltog Lars Gustafsson, Hans Örnhagen och Roberth Graham i Dykkehistoriskt Möte i Larkollen 15-17/4. Mötet är redovisat i Signallinan.

Hans Örnhagen föreläste om dykerihistoria vid två tillfällen 19/6 och 15/8 på Dyktekniska samlingarna i Byxelkrok.

Lars Gustafsson deltog som inbjuden föreläsare i HDS årsmöte 8/10 i Bristol, England, där The Nautiek Award återlämnades. SDHF hade äran att

under 2005 få förvalta detta prestigefyllda vandringspris. Motiveringen var räddningen av Dyktankhuset och arbetet med att sprida kunskap om dykerihistoria. I samband med mötet i Bristol föreläste Lars om "Arne Zetterström and his hydrox dives".

Lars Gustafsson deltog också i Norsk Dykkehistorisk Forenings möte 4-5/11 om klockdykning i Norden. Vid detta möte, som genomfördes tillsammans med representanter för HDS, föreläste Lars om "Svensk klockdykning på 16 och 1700-talet"

I samband med att museerna i Stockholm började med gratis inträde tog även vi bort vår entréavgift 20:- efter rekommendation från företrädare från SMM. Detta innebar en kraftig ökning av antalet besökare. Uppskattningsvis dubblades antalet besökare. För att få kompensation för bortfallet i inkomst sändes en faktura till SMM på motsvarande halva den avgift vi skulle fått in om vi tagit betalt, dvs lika mycket som vi tidigare fått behålla enligt det gamla kontraktet med Sjöhistoriska museet. Ersättning har ännu inte erhållits, men fakturan ledde till diskussioner om nytt avtal mellan SDHF och SMM. Dessa diskussioner pågår och har ännu inte resulterat i något avtal.

Problemet att finna frivilliga som har möjlighet att ställa upp och hålla Tankhuset öppet förblir vårt största bekymmer. Olika typer av lösningar har provats, men ingen verkar fungera riktigt.

I december fick vi beviljat bygglov för den ombyggnad av Dyktankhuset som är en förutsättning för en fortsatt bra museiverksamhet. Efter möte med representanter för Djurgårdsförvaltningen och Statens Maritima Museer. En plan för utnyttjandet av det tillbyggda ångpannehuset har presenterats för SMM.

Styrelsemöten har hållits

2/2, 31/5 samt 4/10

Arbetskvällar

Antalet deltagare vid arbetskvällarna har varit så lågt att vi beslutat att upphöra med verksamheten. Vi kallar i stället till arbete vid speciella tillfällen genom hemsidan.

Specialvisningar och arrangemang för andra

Skärgårdsmässa 28 – 29 maj

Runt 150 personer följde aktiviteterna i och utanför Dyktankhuset som leddes av Steven Eriksson.

Visning för Mariningenjörsföreningen 1/6

Mariningenjörsföreningen passade på att genomföra en av sina aktiviteter på Dyktankhuset. Ett 15-tal personer slöt upp och lyssnade på guidning av Lars Gustafsson.

Visning för Vasamusei vänner 30/8

Nästan 100 personer i två grupper passade på att titta in på Dyktankhuset kvällen 30/8 i samband med en aktivitet för att visa verksamheten vid Dyktankhuset och Båthall 2 för Vasamuseets stödförening.

Dykerihistorisk dag (Skeppsholmsdagen) och Kulturhusens dag, 10 – 11/9

Enligt tradition genomfördes, under Skeppsholmsdagen 10/9 och Kulturhusens dag, på och avklädning av tungdykare utanför Dyktankhuset. Verksamheten tilldrog sig stort intresse, men vi upplever inte riktigt att vårt arrangemang är en del i Skeppsholmsdagen trots att det finns ”färjor” som förmedlar passagerare.

I en stort upplagd kampanj hade Riksantikvarieämbetet bjudit in svenska folket till äldre byggnader med koppling till hav och hamnar. Dyktankhuset var presenterat på RAÄ hemsida och öppethållandet under helgen lockade 280 registrerade besökare.

Barkväll med Ubåtsföreningen Sjöormen.

Den nybildade föreningen Sjöormen för ubåtsfolk i Stockholmstrakten hade pubafton på Dyktankhuset 27/9. Ett 25-tal medlemmar passade på att utbyta minnen och höra historien om Dyktankhuset.

Höstmöte om Svenska miniubåtar 15/10

Mötet samlade 65 åhörare till det intressanta programmet som genomfördes i båthall 1.

Rebreathermöte

Carl Wern, Åke Larsson och Lars Gustafsson ordnade 2005-11-26 för tredje gången i rad ett möte för rebreatherentusiaster. Mötet samlade ett 35-tal personer, som alla fick sitt lystmäte avseende gamla och nya rebreathers.

Signallinan

Under 2005 kom Signallinan ut med tre nummer. Ordföranden har tagit på sig redaktörsskapet tills vi hittar någon som kan ta på sig arbetet. Det omfattande arbete som behövs för att hitta eller åstadkomma något som är värt att publicera är fortfarande vårt största bekymmer. Med fler bidrag i form av texter, tips och bilder i elektronisk form från medlemmarna blir det naturligtvis enklare för redaktören.

Hemsidan

Hemsidan har uppdaterats ett antal gånger under året. Vårt ”massmailsystem” har använts för tre ”nyhetsbrev” under året (maj, juni och Augusti). Förhoppningen är att detta skall bli en mer använd rutin i framtiden. Vi saknar fortfarande e-postadress till många av medlemmarna, vilket gör att vi även i fortsättningen måste behålla vanlig postgång för kallelser och för vår medlemstidning.

Maritima Skeppsholmen

Vi håller fortfarande kontakt med organisationen Maritima Skeppsholmen. Lennart Kattel och Lars Gustafsson har under året skött kontakterna. Evenemang i samarbete med Maritima Skeppsholmen var under året Skeppsholmsdagen i september.

Nya föremål och donationer

Under året har ”nya” föremål och böcker, både civila och militära deponerats vid och skänkts till Dyktankhuset. Arbetet med katalogisering av föremål går långsamt, men under 2005 har en datoriserad lista över föremålen tillkommit. Det största enskilda föremål som tillkom under året var R1, en dykartransportfarkost som tillhört marinen.

Böcker till försäljning

Under året har vi haft en rad böcker som vi kunnat sälja. Efterfrågan är dock inte så stor. Detta är förmodligen beroende på en obefintlig marknadsföring.

Kontakter med andra dykerihistoriska föreningar.

Danmark

Vi har under året fått exemplar av deras medlemstidning.

Norge

Lars Gustafsson, Hans Örnhammen deltog i Dykkehistoriskt Möte i Larkollen i april 2005 och Lars Gustafsson deltog i Dykkehistorisk Foreningsmöte om Klokkedykking i Bergen i november 2005.

Italien

Vi har under året utbytt medlemstidningar.

England

Lars Gustafsson deltog i HDS årsmöte och konferens i Bristol i oktober 2005.

Styrelsen vill här passa på att tacka alla som under året bidragit till att genomföra SDHF olika aktiviteter.

Med tack för förtroendet
Hans Örnhammen, ordförande
För SDHF styrelse

SVENSK DYKERIHISTORISK FÖRENING

Sammanställningen visar budget och utfall för 2005 i SEK. En mer detaljerad redovisning sker i samband med årsmötet 18/3 i Göteborg. Vill ni vara med och påverka aktiviteter och kostnader för nästa år så kom till årsmötet.

INTÄKTER	Budget	Utfall
Medlemsavgifter	40000	46295
Mötesintäkter	30000	17895
Öppethållande	10000	5333
Specialvisning	10000	19520
Hjälmen	1000	1277
Lotteri	3000	4680
Övrigt	1000	2756

KOSTNADER

	Budget	Utfall
Möten	30000	20536
Styrelsen	3000	648
Utskick	5000	0
Signallinan	25000	34093
Dyktankhuset	5000	3938
Telefon	2500	1979
Postgiro	1000	777
Porto	3000	2700
Inventarier	8000	9828
Lotteri	1000	3984
Övrigt	8000	3460
Överskott	3500	8805
Båtmässan		4583
Internet		2425

95000 97756

95000 97756

Medlemsavgiften 200 kr för 2006, skall vara betald före 31/3 Inbetalas till Plusgiro 4400251-7 Betalningsmottagare SDHF

Glöm inte att ange avsändare med adress (även e-postadress) på talongen.

Om alla betalar i god tid underlättas kassörens arbete och vi sparar pengar för föreningen genom att påminnelser inte behöver sändas ut.

Om ni inte fick Nyhetsbrev nr 7 i januari via e-post så har vi inte er aktuella e-postadress. Hör i så fall av er

Vi arbetar med att förbättra Signallinan och behöver nya logotyper och annonser för omslagets 3:e sida. Är ni sponsormedlem eller vill bli det så hör av er till info@sdhf.se

Besöksstatistik för år 2005.

Notera att sista helgen i maj slutade vi att ta betalt för entré, vilket påtagligt ökade antalet besökare. Samtidigt förlorade vi den detaljerade statistiken. Antalet besökare räknas nu som namn i vår besöksbok, som ligger vid entrédisken. Totalt 2141 besökare är ingen dålig siffra med tanke på att allt arbete med att hålla öppet sker med frivilliga krafter och oavlönat.

DATUM	VUX	STUD	BARN	FRIB	SthKORT	TOTALT	AKTIVITET	ÖPPET
050319	1	1	1	2		5		1
050319						19	ÅM SDHF	
050320	2					2		1
050402	8	2	2			12		1
050403	10	1	1	2		14		1
050409	1		1	2	2	6		1
050417	4				4	8		1
050514	4		2	5		15		1
050515			3	2	3	8		1
050518						10	RB möte	1
050521						19	Privat sällskap	
050528	18		3	4		25		1
050529						117	Slutat att ta betalt	1
050601						11	Marin Ing för	1
050609						3	SAO	1
050621						37	Interspiro	1
050701						2	Fotografering SMM	1
050705						0	Ingen uppgift	1
050716						40		1
050717						57		1
050723						73		1
050724						99		1
050728						1	DHS Philip N	1
050730						129		1
050731						70		1
050803						10	Felipe Lars G	
050806						81		1
050807						58		1
050813						62		1
050814						89		1
050818						6	Sjögården styr möte	1
050820						142		1
050821						187		1
050827						42		1
050830						100	VASA Musei vänner	1
050903						101		1
050904						63		1
050910						194		1
050911						82		1
050922						10	Vasa grävningen 05	1
050923						6	ROK 1995	1
050927						25	UB Klubbens PUB	1
051015						64	Sv Miniubåtar	1
051126						37	RB Dagen	1
TOTALT	48	4	13	17	9	2141		41

Vem har plats att ta hand om en gammal rekompresionskammare?

Vår entusiastiske medlem Ove Dahlstedt har tagit hand om en äldre rekompresionskammare. Kammaren påminner om de små kammare marinen hade i tungdykarbåtarna. För närvarande har vi inga möjligheter att ta hand om kammaren vid Dyktankhuset även om den skulle vara ett fantastiskt objekt för att för besökarna illustrera den klaustrofobi man inte får ha som dykare. Förhoppningen är att vi i samband med Sjöhistoriska museets planerade flytt till Galärvarvsområdet i framtiden kan få plats att visa kammaren.

Bilderna visar kammaren innan den "hittades" och i samband med dykeriarbete efter renovering.

#

Här kunde Ditt bidrag ha presenterats.

Det är säkert många av er läsare som har gamla bilder liggande hemma. Vi kan scanna in bilder för presentation här i tidningen. Många har säkert också någon berättelse eller historia från gamla tiders dykeri att förmedla.

Varför inte ta ett foto av något Du har samlat själv och där Du känner till historien bakom. Alla bidrag är välkomna, men vi förbehåller oss rätten att redigera och välja.

Berättelse om Hans Albrecht von Treilebens märkliga levnadsöden från hans födelse 1625 till hans död omkring 1690

Berättat av Anders Ståhl med utgångspunkt från citat, text och bild ur "Den gamla kyrkplasten" av Frej Alsterlind.

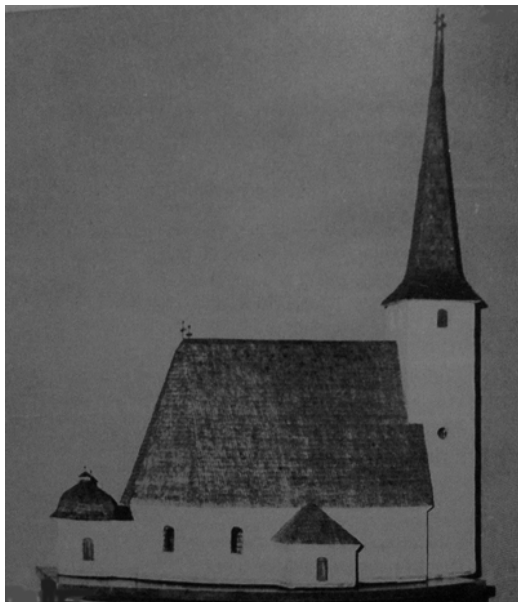
Innan jag börjar berätta om Hans Albrecht von Treilebens måste jag först berätta om Erland Broman och hans styvfader Lars Broman eftersom jag tror att det finns en stark koppling mellan Hans Albrecht von Treileben och Broman.

Bromans gravkor på bilden ovan finns på den gamla kyrkogården, med ursprung från medeltiden i Apertin som ligger i Kils kommun, cirka 2 mil nordväst om Karlstad. I gravkoret vilar superintendenten Erland Broman, död 1693, och hans efterkommande ättlingar, i senare skede ägarna till Apertins herrgård. Sista begravningen i gravkoret skedde år 1875, då begravdes grevinnan Charlotte von Gerdten. Gravkor av denna art uppfördes för stormaktstidens herremäns sista vila. Förebilden skulle vara det gustavianska gravkoret vid Riddarholms kyrkan där den forne konungen Gustav II Adolf vilar. Inne i gravkoret finns ett underjordiskt gravvalv som rymmer kistorna och så omslutas gravvalvet av en stor liggande gravhäll. Denna gravhäll pryds av slingrade ornament i en hög relief runt en inskriftskartusch. Den latinska inskriptionen i kartuschen, som 1923 översattes av J. V. Palmqvist, lyder:

"Här vilar stoftet av den vörnadsvärde mannen Erland Broman och hans ädla maka Elisabeth Hogg. Sedan denne, en son till en kyrkoherde i denna församling, efter att hemma och i utlandet gjort sin skäl rik på insikt i sköna konster, språk och särskilt de heliga vetenskaperna, varunder han genomströvade Tyskland, England, Frankrike, Italien och Nederländerna, har återvänt till fäderneslandet, var han under fem år hos den glorerike Konungen Karl XI anställd i prästerlig tjänst. Efter att därpå under sex år hava beklätt ämbetet som kyrkoherde och prost i Vingåker utnämndes han till biskoplig värdighet i Värmland, Dal och Norra Bohuslän, och sedan han därunder i 19 år levat med största berömmelse för fromhet och klokhet, vilken berömmelse ökades av den glorierike Konungen med doktorstiteln pryddande, bortgick han fromt i Herren den 13 februari 1693 vid 60 års ålder, sedan han hos alla förvärvat sig ett glänsande rykte för begåvning, vältaglighet och en med lika stor humanitet tävlande värdighet"

Namnet Apertin skall ha kommit från missionärer från staden Aberdeen i Skottland, troligen på 1100-talet. Missionärer som kom till Värmland skall ha döpt denna plats till Aberdeen efter biskopstaden från Skottland. Namnet Aberdeen blev så småningom försvenskat genom Abertin, Appertyn, och med

nuvarande namnet Apertin. Det fanns tidigare en kyrka som var sammanbyggd med gravkoret och som revs under år 1864. Det byggdes en ny kyrka cirka 2-3 km från Apertin i Tollestad nära sjön Fryken som invigdes år 1850. Kils härad nämndes först år 1426 *kiilz häradz*. Ännu vid mitten av 1700-talet räknades nuvarande Karlstads härad till Kils härad. Mellan åren 1648-1921 var pastoratet superintendenternas och sedermera biskoparnas prebende. Från Bromans gravkor så ligger det tre stycken närliggande herrgårdar Apertin, Lökene och Ekenäs.

Så här såg Apertin kyrka innan den revs år 1864. Längst ut på vänstra sidan på bilden så syns Bromans gravkor.

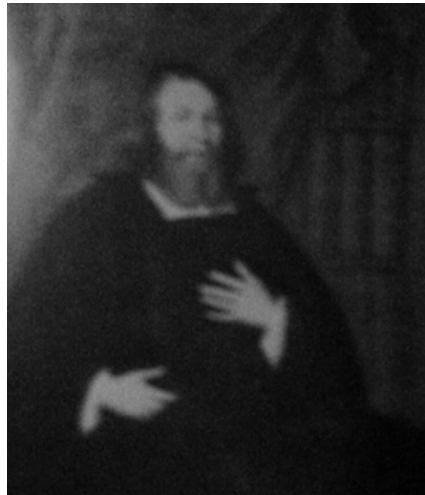
Men först, vem var då denne Erland Broman och hans styvfader Lars Broman? Erland Broman var född på Ekenäs den 6 januari 1634 som son till Kyrkohedern Sven Brunius och hans maka Maria Norenus. När Erland var 11 år så gick fadern Sven Brunius bort och hans moder Maria gifte om sig med den märklige Lars Broman på hösten 1647, samma år som Erland inskrevs som trettonåring vid Uppsala universitet. Genom moderns giftermål så fick han studera under gynnsamma ekonomiska bidrag från styvfadern Lars Broman. Efter sex Uppsalaår så fortsatte Erland sina studier i Rostock och tog liksom sin styvfader magistergrad i Greifswald och han antog namnet Erland Broman istället för sin bortgångne faders efternamn Brunius. Under ytterliggare fyra år så studerade han vid universiteten i Wittenberg och Leipzig samt besökte Dresden, Prag, Regensburg, Tübingen, Basel, Strassburg och andra kända städer i Europa. Efter Karl X Gustav seger över danskarna och freden i Roskilde den 26 februari 1658 så sändes Lars Broman till det nyförvärvade Trondheims län för att orientera sig över förhållande där, särskilt med hänsyn till fiske, handel och sjöfart. Efter första danska kriget och efter Roskilde freden så hade Karl X Gustav inrättat ett nytt ämbete i Malmö, burggreveämbetet. Innehavaren av burggreveämbetet skulle samtidigt som han var magistratens förman också vara kungens ombud. Detta var nu en befattning av utomordentligt stor vikt, när det gällde att införliva de forna danska områdena med Sverige. Konungen utsåg senare Lars Broman till burggreve. Vid nedresan till Malmö råkade Lars Broman tyvärr ut för en händelse som haft beklagliga följder för kändedomen om Kils äldre historia. Resan gick sjöledes och med på skeppet, som kapades av holländska kapare, var bland annat alla handlingar som rörde Apertin. Styvfadern Lars Broman stod Karl X Gustav nära och Erland Broman kallades att bli lärare för kronprinsen sedermera Karl XI. Redan följande år så begav han sig ut på nya resor och reste från Göteborg till England, där han under några månader besåg London samt besökte Oxford. Färden gick vidare till Frankrike nämligen till Paris och Lyon. En längre tid uppehöll han sig i Italien. Turin, Milano, Genua, Pisa, Florens, Neapel, Venedig och Rom besöktes. På hemresan så reste han över de tyrolska bergstrakterna och Wien.

Vid hovet hade Erland Broman ett gott namn och utnämningarna kom i tätt följd. Han blev så småningom ordinarie hovpredikant och assessor i hovkonsistoriet, kyrkoherde i Västra Vingåker samt efter sina sex år där så blev Erland Broman superintendent i Karlstad den 11 december 1673. Under superintendenten i Karlstad lydde Vikornes prosteri i Bohuslän vilket orsakade Erland Broman mycket

arbete och stora bekymmer. Genom freden i Roskilde år 1658 hade Bohuslän tillfallit Sverige. Nu föll det på Erland Bromans lott att införa svenskt kyrkoskick i norra Bohuslän. I en skrivelse av den 10 april 1678 så fick han kungens uppdrag att snarast vidta åtgärden att alla gamla danska Abc-böcker, katekeser och bönböcker skulle ersättas med svenska. Rikssvenska klockare skulle tillsättas i socknarna och gudstjänsterna skulle förrättas på svenska med svenska psalmer och predikan på svenska. Prästerna skulle bära svensk prästdräkt och vid ledighet i gällan skulle rikssvenska präster tillsättas. Allt detta borde ske på ett smidigt sätt i tysthet för att inte väcka förargelse bland befolkningen i Bohuslän.

Burggreven Lars Broman

Superintendent Erland Broman

Förtjänta officerare fingo gårdar i förläning.

Så skedde det också med Gamlegården, tidigare en del av Lökkene herrgård. Gustav II Adolf förlänade år 1628 gården jämte Norra och Södra Välsäter samt dessutom Smågris i Nedre Ullerud till majoren vid Närkes och Värmlands regemente Hans Albrecht von Treileben. Hans son, Hans Albrecht von Treileben, som hade samma namn som fadern, är inte född på gården eftersom det finns uppgifter att sonen var född omkring år 1625 och gården tillföll fadern år 1628. Man vet inte exakt när fadern flyttade till Sverige och gifte med Kerstin eftersom fadern, Major von Treileben, var en av de många tyska adelsmän, som under Gustav II Adolf trädde i svensk militär tjänst. Han blev chef för ett kompani av Närkes och Värmlands regemente. Själv fick han dock inte så mycket glädje av gården. Han stupade nämligen redan påföljande år under Gustav II Adolfs andra polska krig och fick sin grav i Elbings domkyrka med skrift på gravsten *med sina adliga vapen och fanor*. Hans hustru Kerstin hade dock tagit gården med underlydande ställen i besittning. Hon bodde ensam i Gamlegården som änka med sina barn under 1630-talet och framåt. Hon fick genom kungligt brev bekräftelse på förläningen för sig och barnen. Barnen var förutom Hans Albrecht, Johan Albrecht och Christina Maria. Officersänkan på Gamlegården skall ha varit en barsk och bister kvinna. En man på gården vid namn Håkan Larsson blev en gång åtalad för att han utan dom eller en annan anledning fängslat en piga. Han försvarade sig med att det har skett på order av frun, som även givit honom handklovarna. Hon förnekade emellertid att hon har gett en befallning och gick fri. På den tiden så fanns det tidigare tingshus i Illberg cirka 1 km från Bromans gravkor. Senare ådömdes hon dock ett kraftigt bötesstraff, därför att hon har låtit en annan tjänare med våld hämta hem en piga från Säldebråten. En annan gång hade hon kommit på en hustru på gården, som i hennes källare tagit sig en klunk öl. Den kittel hon vid detta tillfälle tog från pigan blev hon emellertid av rätten ålagd lämna tillbaks till pigan igen.

Efter Kerstin von Treileben död konfirmerades förläningen för de omyndiga barnen. Om ett av dem, sonen Johan Albrecht, vet man inte så mycket. Känt är att han blev officer och stupade under Karl X Gustavs fälttåg i polen 1655. Den som närmast kom att överta gården efter modern var sonen Hans Albrecht von Treileben. Han var född omkring 1625 och begynte som tjuugoåring sin militära bana som

fänrik vid livgardet. Han deltog i krigen mot Danmark och Tyskland. Efter freden 1648 transporterades han med gardet till Riga. Här gissar jag att han deltog i Torstenssonskriget med Danmark år 1645-48. En korrektare benämning skulle kunna vara Oxenstiernska kriget. Axel Oxenstierna var mannen bakom anfallet under drottning Kristina. Hans hat mot Danmark och Christian IV var närmast fanatiskt. I Riga så blev Hans Albrecht von Treileben svårt sjuk av farsot (smittkoppor) som ett halvt år band honom vid sängen. Detta avbröt hans militära karriär just som han väntade på sin översteutnämning. Efter avskedet från militären så reste Hans Albrecht von Treileben på långa resor kring östersjöns länder. Troligen var han också i Holland och bedrev vetenskapliga studier, allt enligt Treilebens egen utsago. Under kringflackande kom han i kontakt med den nya dykarkonsten med klocka. År 1656, troligen i Elbing där han besökte sin faders grav, fick Treileben kontakt med Alexander Forbes, en adlig skotskt baron, som var en veteran från Gustav II Adolfs tyska krig. Denne hade varit med om förlisning och sett alla sina ägodelar försvinna. Han fick därigenom impulsen att söka bärga det som havet slukat. År 1650 fick han av den svenska regeringen privilegium på att "från havsbotten i svenska farvatten uppta sjukna skepp och på dem befintligt gods". Särskilt gällde privilegiet den stolta svenska örlogsmannen Vasen med dess värdefulla kopparkanoner som 1628 gått till Strömmens botten. I Elbing så slöt Alexander Forbes kontrakt med dykaren Jakob Maul och denne förenade sig som intressent med de svenska undersåtarna Hoffstädter och Treileben. Programmet avsåg att bärga kanoner från Vasen i Stockholm och det utanför Göteborg sänkta danska krigsskeppet *Sankta (Stora) Sophia*. I bolaget synes Treileben snart ha blivit den ledande kraften och det blev han som till sist sköt Forbes fullkomligt åt sidan. Under sin vistelse i Göteborg 1658 visste Treileben att bereda sig företräde för riksdrotsen Per Brahe och demonstrerade för honom en "*hos oss aldrig tillförne kunnig invention, under vattnet uti en klocka på stort djup att transpirera*". Härmed avses tydligtvis intet annat än tidens vanliga dykarklocka. Det är möjligt att Treileben har infört mindre ändringar i konstruktionen, men Forbes betonar i sina inlagor mot Treileben att konsten var välbekant i England och att Treileben hemlighetsfulla medhjälpare ingen annan var än Forbes forne dykare Jakob Maul. Allt nog, genom riksdrotsen Per Brahe fick Treileben audiens hos Karl X Gustav, som då var i Helsingör på Kronborg slott, och Treileben uppmanades att närmare orientera Hans majestät om dykarklockans möjligheter. Som ett bevis på sin kompetens bärgade Treileben kanonerna från holländska amiralskeppet *Brederode*, som sjönk utanför Snekkersten efter drabbningar med det Svenska skeppet *Draken*. Detta gjorde ett gott intryck på kungen. Treileben berättade vidare att han på egen bekostnad tagit med från främmande land en mästare i dykarkonsten vid namn Jacob Maul. Året efter så återvände Treileben till Kronborg slott med sin nya dykartrupp från Göteborg på order av Kung Karl X Gustav. På Kronborg slott, vid samma tidpunkt, befann sig burggreven Lars Broman, hans fru Maria och sonen Erland som troligen blev ögonvittne till Treilebens dykeriarbete med upptagning av kanonerna från *Brederode*. Sannolikt hade de ett möte tillsammans på Kronborgs slott eftersom de alla kommer från Kil. Med stor sannolikhet så berättade Erland Broman inför församlingen i Apertins kyrka senare om socknens son, Treilebens dykning och upptagning av kanonerna från det holländska amiralskeppet *Brederode*. Från Forbes har påpekats i senare skede att det var ingen annan än Forbes själv som då hade kontrakt med dykare Jacob Maul. Treileben fick nådigt privilegium 1658 och antogs i kungens tjänst med ett tjugotal medhjälpare. I 21 år skulle han "*allena hava makt denna invention att bruka och fortsätta*". Till privilegiet hörde att tullfritt få in och utföra olika varor till angivna kvantiteter, såsom spanskt, rhenskt och franskt vin samt brännvin. I en paragraf lovades Treileben och hans män med familjer "*vårt kungliga hägn och försvar*" mot våld och oförrätt. Den kärva kustbefolkningen såg med oblida ögon på främmande människor som gav sig på de vrak Herren välsignat deras kust med. Denna dykartrupp, tillsammans högst 20 man skulle ha sitt tillhåll i Göteborg och vara fri från borgerlig tunga. Treilebens göteborgska dykartrupp, vars flesta medlemmar synes har varit svenskar, införde ett alldeles nytt liv i Svenskt bärgningsväsen. Dess specialitet var att uppta kanoner från sjunkna krigsfartyg.

På slutet av 1650-talet så beboddes Gamlegården av *operateuren* Christoffer Carus. Han var av tysk härkomst. Vad som ligger bakom hans titel operatör är ovisst. Med all sannolikhet var det en man som hade biträtt Hans Albrecht von Treileben i hans dykareföretag och just på detta område fått sin titel. Tydligt så kallades 1600-tals klockdykare för *operatur* och fick det som titel. Nu hade han beretts fristad på Treilebens gård. En av hans döttrar blev gift med Jonas Silfverhäst på Sannerud. Christoffer Carus namn skymtar någon gång i domböckerna, där han företräder socknens ståndpersoner i olika

mål. Om sin skötsel av gården får han vitsordet att han låtit den alldeles förfalla. I vilken utsträckning Treileben under dessa år bebott Gamlegården låter sig nu ej avgöras. Åren 1646 och 1652 hade emellertid drottning Kristina gett honom bekräftelse på förläningen av gården med underlydande egendomar. Gården förblev emellertid i släkten von Treileben ägo och år 1661 flyttade en syster till Hans Albrecht, Christina Maria in där. Hon var gift med en prästson från Visnum vid namn Olof Larsson, som var officer vid Närkes och Värmlands regemente. Gamlegården var starkt förfallen när systemen och hennes man flyttade in i huset. Om Olof Larsson som var kapten och kompanichef sägs att han hade väldigt häftigt humör. Som ung hade han blivit ovän med löjtnant Joen Jonsson på Sannerud. Efter deras hemkomst från trettio åriga kriget och enligt tidens sed så gjordes saken upp genom duell med värja. Olof Larsson stack ihjäl löjtnanten Joen Jonsson och Olof Larsson tog till flykt. Efter hand så lyckades han emellertid träffa en förlikning med änkan och hennes barn. I mars 1651 stadfästes förlikningen i Karlstad, i närvaro av framstående militärer, att Olof Larsson skulle betala änkan och barnen 100 riksdaler. Saken gjordes så upp i godo och inför rätten betygade änkan genom sin dåvarande man, ryttmästare Amund Andersson, att saken var ur världen och uppklarad. Olof Larsson frikändes och fick återta sin befattning vid regementet. Tyvärr så kom Olof Larsson ännu en gång i olycka för sitt häftiga humör. Detta skedde några år senare under Karl X Gustavs tid, då han efter sin hemkomst från kriget mot Danmark slog ihjäl en bonde med en bössa. Även denna gång så tog han till flykten och lyckades senare komma överens om förlikning med den mördade bondens änka. Nämndemännen i tingshuset i Illberg betygade hur omistlig kaptanen var för orten. Det blev blott ett mindre straff och snart var Olof Larsson återigen på Gamlegården. Trots allt var han en duglig man som hade byggt upp Gamlegården med ny manbyggnad och nya uthus. Olof Larsson tog stor del i arbetet med kyrkan i Apertin. Han blev senare adlad år 1661 med namnet Wisenheim, men blev aldrig introducerad på Riddarhuset. Olof Larsson dog på Gamlegården efter midsommar 1670. Följande år ingår Hans Albrecht von Treileben syster Christina Maria, änka efter Olof Larsson, en supplik till Krigsrådet, som jag ska återkomma till längre fram.

Den 29 oktober 1658 stod slaget vid Öresund. Det holländska amiralskeppet **Brederode**, som kämpade på dansk sida, blev sänkt som nämnts tidigare. Året därpå bärgades en stor galliot utanför Landskrona och ett handelskepp vid Nidingarna. Samma år fick man upp 15 kanoner från nyssnämnda **Sankta (Stora) Sofia**. Vraket återupptäcktes av sportdykare cirka 1960. Det låg på trettio meters djup. Så långt ned vågade alltså Treilebens dykande personal gå. Det skulle dröja ända intill 1800-talet, innan annan dykare åter arbetade på sådana djup med tyngre arbeten. **Sankta Sofia** förläste den 25 maj 1645 efter en storm och gick på grund på ett skär och sjönk ner till cirka 30 meter djupt. Enligt den danska inventarielistan år 1644 så var skeppet bestyckat med fyra stycken 48 pundare, arton stycken 24-pundare, tjugo stycken 8-pundare samt ett mindre antal 4- och 1-pundare. Kanonerna var placerat, liksom på Vasa, i tre olika batteridäck.

Senhösten år 1660 så sjönk **Resande Man** i farvattnen nordost om Landsort i Stockholms södra skärgård, närmare bestämt vid Gunnarsten. Äventyraren och greven K. K. von Schlippenbach, som var med ombord, på väg till Polen i diplomatiskt uppdrag, omkom vid skeppsbrottet. Han hade med sig gåvor till polske kungen. Sommaren 1661 finner vi också Treileben, med sin dykarklocka, på platsen och han bärgade därifrån kanoner, ankare, segel och tågvirke på cirka tjugofem meters djup, förutom schatull fyllda med mynt.

Nu var tiden mogen att försöka bärga örlogsmannen Vasen eller regalskeppet Vasa.

Den 10 augusti 1628 startade ett av svenska flottans största fartyg den nya Vasen från dåvarande Skeppsholmen (nu Blaiseholmen) med väl insmorda kanoner för en seglats till Älvsnabben, dit konungen Gustav II Adolf beordrat fyra av sina i Stockholm liggande regalskepp. Dagen var söndag, aftonsången var just slut, klockan var mellan tre och fyra och det rädde sakta stilla väder. Under tre märssigel och med uppstuckna skot gled Vasa "under Söderlandet" och in i "den bukten vid Tegelviken", där det kom mer vind i seglen. Fartyget började nu mycket att rida på läbord men en resa eller två räta sig något litet upp, intill dess det kom emot Bleckholmen, där det alldeles föll på sida, fick vattnet genom portarna och helt sakta gick ned till botten "med stående segel, flaggor och allt". Båtar strömmande genast till från stränderna men ingenting var att göra. Med 64 kanoner hade Vasa

plötsligt försvunnit på 18 famnars djup. Större delen av besättningen omkom; kapten Severin räddades, men båda skepparna miste livet.

Så skildras förloppet i de äldsta berättelserna om olyckan. Den rannsaking riksrådet genast föranstaltade gav inte något annat resultat än att orsaken måste ha varit fartygets rankhet. Alla kanoner vore fastgjorda, alla besättningsmän var nyktra.

Omedelbart så vidtog bärgningsförsöken. En engelsman, Bulmer, som var expert på konsten och befann sig i Stockholm, vidtalades. Han lät också förfärdiga "*allehanda instrument*" och bragte det därhän att Vasen ställdes "*kölrätt på botten*". Men han trodde sig inte att lyckas utan holländska dykarklockor och dykare och trädde till sidan för mästern Willhem De Besche från Finspång, vilken nu med andra metoder skulle fresta sin lycka. När vice amiralen Klas Fleming kort därpå kommit hem från Preussen övertog han ledningen av arbetet. Det tillgick så att man med nedsänkta ankare och kättingar sökte gripa fast i skrovet för att sedan häva det upp. Men novemberklimatet avbröt ansträngningarna, som blivit alldeles fruktlösa. Sommaren 1629 förnyades Klas Flemings bärgningsambitioner "*Svåra tåg och kedjor*" fick man till sist lyckligen fasthållt i det sjunkna fartyget, men när så upplyftandet skulle börja sviktade de pråmar och örlogsskepp som förankrats på platsen, eller också så brast kedjorna sönder. "*Det är större tyngd än jag någon tid ha kunnat presumera*" skriver Fleming missmodigt. En holländsk dykare, som riksrådet frågade till råds, hade aldrig varit med om att bärga ett så stort fartyg och gav endast det filosofiska svaret: "*OP ene grots last gehoert een grote macht*" Klas Fleming och mästern Willhem måste resignera. Men det fanns andra som ville göra ett försök. En arkivanteckning upplyser om att ett avtal träffats den 9 november 1631 om Vasens bärgning med fransmannen kapten Fetmin Mazellat och en viss Johann Faber. Denna urkund är nu förlorad. Däremot så finns det kontrakt som rådsregeringen den 20 november 1634 avslöt med samme Mazellat, en utlänning, vars sakkunskap föll inom bergverksrörelsen. Kunde han bringa fartyget upp på vattenytan, skulle han få halvparten av själva skeppets värde och där jämte lösen för kanonernas halva värde i obearbetad koppar. Om Mazellats bärgningssträvanden är oss ingenting känt. Han synes i varje fall ha dröjt med att sätta sina utfästelser i verket ty några månader senare, i januari 1635, infann sig hos Fleming en viss Henrik Zancke, bördig från Rostock, och bad att få fresta sin lycka. "*Åtskilliga personer*" hade dessförinnan anmält sina tjänster, men utan att regeringen reflekterat. Med denne Zancke gjordes nu, å amiralitetets vägnar, det avtalet, att han skulle få pröva sina metoder, om Mazellat vid sitt försök inte skulle röna framgång. Ännu hösten 1635 hade dock fransmannen inte gripit sig värvet an ty rådet erinrade honom då om hans oinfriade löften. Visst är att både han och Zancke gick bet på uppgiften och att varken Mazellat fick sin stadgade halvpart eller Rostockaren de 6000 riksdaler han betingat sig. Den senares program gick i samma stil som mästern Willems. Hemligheten synes ha varit konstruktionen av den särskilda för hävtåg avsedda ställning som användes inom bergsbruk och därmed att man kan lätta skeppet sedan starka linor fastgjorts i tjugo kanonportar på vardera sidan av skrovet.

De allt annat än hoppgivande erfarenheterna av de dittills anställda försöken hade uppenbarligen den verkan att Vasen under halvtannat decennium fick ligga ostörd på sjöbotten. Men det stolta fartygets öde och viloplats föll inte i glömska. I juli 1652 ingick Alexander Forbes till svenska regeringen med ett projekt som föll i god jord. Han fick nämligen nu ett privilegium. Det bekräftades yttermera i december 1653 och senare av Karl X Gustav, med uteslutande rätt för honom och hans arvingar att från havsbotten i svenska farvatten uppta sjunkande skepp och på dem befintligt gods. Särskilt nämndes Vasen och dess värdefulla kopparkanoner. Forbes, som personligen var en lekman på området hade trätt i förbindelse med de bästa "*kunstler*", en av dem var engelsmannen Bulmer, för oss bekant redan från år 1628, en annan var förre stadsmekanikern i Riga Tobias Königfels.

När Treleben kom med i spelet med sin dykarklocka, innehades bärgningsrätten av den skotske baronen Alexander Forbes, som hade misslyckat lika kapitalt som sina föregångare. Trots att Forbes privilegium var giltigt ett år till så fick nämligen Treleben genom riksdrotsen Per Brahes medverkan ett mycket förmånligt privilegium på Vasa, utfärdat den 27 augusti 1663. Nu var tiden kommen, om inte för Vasen, så åtminstone för åtskilliga av kanonerna. Före bärgningen så håller man på med en tids experimenterande. Treleben ingick nämligen bolag tillsammans med Anders (Andreas) Peckel,

som menade att han har gjort en märklig uppfinning, tack vare vilken man skulle kunna lyfta hela skeppet upp i dagen. Peckel ville med sin förmenta upptäckt åstadkomma den *emaneipation* från dykarklockan som först långt senare förverkligades. Han sänkte ”*sedan i vattnet en människa uti en skinnklädning med rör utur vattnet, därigenom han respirera skulle*”. Men mannen hade blott kommit från några alnar under vattenytan, då han för tryckets skull måste upp igen, spottande blod och var nästan fördärvad. Man tillförde frisk luft med en slangförsedd tunna, alltså samma metod som Halley blev känd för i dykerisammanhang nära trettio år senare. Är denna uppgift korrekt, och det finns ingen anledning att förmoda annat, blir dykningarna på *Vasa* mer än epokgörande, och en milstolpe i dykeriets historia.

Halleys dykarklocka som kom omkring 1690
(Ur Bo Cassels bok, *Havet Dykaren Fynden*)

Så försökte Peckel ett annat maner; ”*sammanfogade långa stänger med krok och skruvar neder i ändan, dem han nedsänkte*”. Dock hur man skulle ”*regera dem på 20 famnars djup, det underställer jag vart helgbräda förnuft*”, skriver Treileben i en processinlaga. Det kom nämligen även dem emellan till rättgång. Då tillkallade Treileben våren 1664 sina dykare från Göteborg och de bärgades genast fyra kanoner från vraket. Peckel bad att få stanna kvar och hjälpa till, men befanns blott hindra med sina ”*phantasier och stänger*” och avstängdes från arbetet. Den optimistiska tanken att kunna lyfta *Vasa* förblev utförbar. Man koncentrerade sig helt enkelt på kanonerna. Dykerierna på *Vasa* var så betydelsefulla att Treileben lät nyttillverka en dykarklocka i Stockholm. En blyplatta som hängde under klockan gav den sjunkande kraften. Där skulle också dykaren stå. Enligt en teori skulle de båda dykarklockorna med dykare ha samverkat vid upptagning av kanonerna speciellt vid undre batteriedäck. Eller så kanske de båda dykarklockorna arbetade på var sitt upptagningsområde runt *Vasa* för att förbättra upptagningsresultatet av kanoner.

Möjligen så gav det magert resultat med upptagning av kanoner året innan, 1663, men det kan också berott på orsaker som ett flitigt experimenterande med olika projekt och dykningar av Peckel. Treileben tappade till slut på sin besinning och försatte därför Peckel ur spel. Treileben hade troligen då stora utgifter i form av ersättningar till dykande personal och ville ha snabbt resultat vid upptagning av kanonerna. Med den erfarna dykartruppen från Göteborg så fick man uppenbarligen mycket bra resultat på upptagningen av kanonerna år 1664. Som nämnts tidigare så försatte Treileben Alexander Forbes ur spel några år tidigare på grund av olika åsikter om hur man skulle sköta bärgningen av *Vasa*.

Troligt är att Treileben helt enkelt ville att bärgningsarbetet skulle koncentreras på kanoner medan Alexander Forbes var inne på att man skulle lyfta hela skeppet upp till ytan. Treileben menade nog att det som var värdefullt på *Vasa* var kopparkanoner och övrigt på vraket var mindre värt. Treileben bevisade denna sin tes genom sina tidigare bärgningar av kanoner från andra vrak. Alexander Forbes misslyckades helt kapitalt med sina bärgningsprojekt som Forbes hade rättigheter i flera år. Tydligt var Treileben en mycket målmedveten man och ville ha ett snabbt resultat på bärgningsarbete av kanoner. Möjligen kan det ha varit så att Treileben var en egocentrisk man och ville roffa åt sig av äran och ville ha en stor del av vinsten på bärgningsprojektet.

En situationsbild ger oss ett brev från Krister Horn till Bengt Horn i juli 1664.

”*Treileben arbetar starkt på att taga stycken utur Vasen och haver allnogs bekommit 17 vackra stycken, ibland vilka halva kartuer och äro. Det är sannerlig mycket artigt och (=att) si på de karlar, som gå under vattnet och bebinda dem med ett stort tackel att en hissas av, när som karln fålas till vägs*”.

Dykaren förde med sig verktyg i klockan och en lina från ytan, när klockan sänktes ovanför däckets på vraket. Troligtvis gick det till på följande sätt, enligt Bo Cassel, chef för flottans dykeri och bärgningsfartyg, *Belos* åren mellan 1959-1965. "När en kanon påträffades, knopade han fast linan i dess byglar med hjälp av båtshaken och gav med en annan lina signal om klockans upphalande, varpå kanonen kunde lyftas. Det är ett gott exempel på skickligheten hos Treilebens dykare. Vasas övre däck låg på cirka 25 meters djup, sikten var dålig genom slamavlagringarna och dykarna var säkert inte alls simkunniga. Jag betvivlar att de någonsin lämnade klockan och gav sig ut i det mörka vattnet" skriver kapten Bo Cassel i sin bok **Havet Dykaren Fynden**. Ändå lyckades de bärga ett stort antal kanoner på vikter mellan 1 - 2 ton. Allra märkligast är i alla fall att de kunde få fram kanoner från de undre däckerna. I varje fall från det undre batteridäcket måste kanonerna ha dragits ut genom portarna innan de kunde lyftas, ett företag som även med moderna resurser är besvärligt. Kanonbärgningen med dykarklocka från Vasa 1663-1664 är utan tvekan det förnämsta bärgningsföretag med dykarklockan som någonsin utförts, både beträffande djup och utförda prestationer.

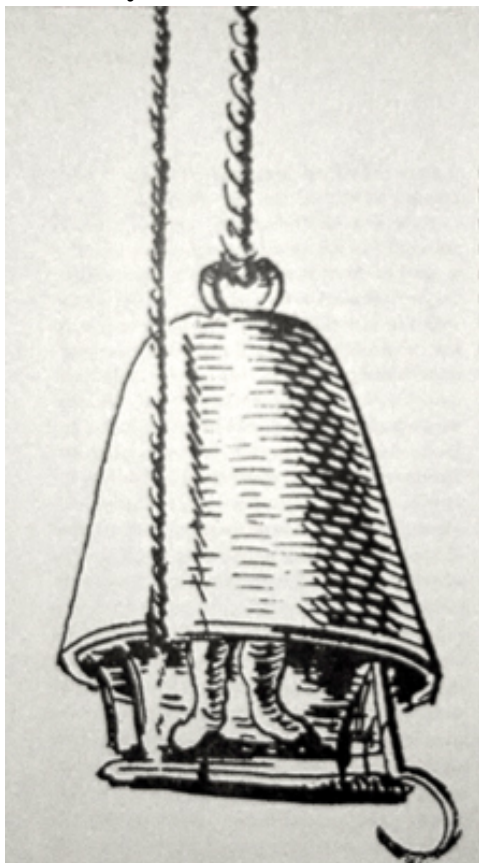
Jag har länge funderat på hur Treileben och hans dykande personal kunde sänka dykarklockan på rätt plats vid kanonerna? Eftersom Bo Cassel betvivlade att dykarna lämnade klockan kan det kanske vara så att de fick nödvändiga uppgifter genom att Vasas huvudmast syntes ovanför vattenytan. Masten bröts av först vid sekelskiftet 1600-1700 talet, under Karl XII tid, vilket gör det troligt att Treileben och hans dykartrupp visste kanonernas plats tack vare masttoppen. Troligen hade Treileben studerat Vasas skeppsritning och räknat ut avståndet från huvudmasten till kanonerna och kunde då sänka dykarklockan från dykplattformen på rätt plats ner till kanonerna. Så gissar jag också att det har skett vid liknade bärgnings arbete med *Sankta Sofia* och *Resande man* eftersom när dessa skepp förläste så syntes deras huvudmasttopp ovanför vattenytan.

I oktober 1663 var den Italienska prästen Francesco Negri på resa i Norden. Då han tillfälligt vistades i Stockholm blev han ögonvittne till några dykningar på Vasa. Från honom härrör den detaljerade skildringen av en sådan dykning med dykarklocka i reseskildringen "*Viaggio settentrionale in otto lettere*" som publicerades år 1700. Negri med följeslagare fördes ut till skutan, som låg förankrad på dykplatsen, och så här skriver han.

"Så hämtade de den man som skulle stiga ned till havsbotten. Han satte sig ned, och man räckte honom en ring eller band av järn och denna drog han på sig upptill över knäet därpå tog han på sig en hög läderstövel och lät den gå upp över ringen, varpå två andra män bundo fast den på honom med en lång sladd, görande flera varv, då ringen var ungefär två fingrar bred. Han anbragte den andra ringen och stöveln på andra benet på samma sätt; därpå gav man honom en tredje ring, större än de första, vilken han drog på sig över huvud, axlar och armar ned till midjan. Sedan satte han på sig, utanpå den andra dräkten, ett par strumpor, även ledes av grovt skinn eller läder, och till sist en liknande tröja, och man band fast det ena och det andra ovanpå de nämnda ringarna vid midjan och vid låren. Återstod att skydda huvudet, och för detta tog han intet annat än en huva av vanligt kläde och drog icke ens ned den till halsen utan lät den sitta ovanpå som en vanlig mössa. Sålunda var han färdig att börja arbetet, reste sig och började gå steg för steg att stiga från skutan, varifrån han gick ned på en flotte. På denna var en klocka av bly, 5 palmi (ungefär 125 cm) hög, och bred i proportion därtill, vilken med ett rep kunde hissas upp av ett par män med hjälp av en talja, som bars upp av tvenne träbalkar. Mannen steg upp på ett väl fastbundet blystycke som hängde i klockan i stället för kläpp; eller också gör man nära underkanten av klockan fyra små hål i densamma, genom vilka gå fyra sladdar, som väl fastknutna gå nedåt och bära upp detta blystycke, fastsatta på samma sätt i dess fyra hörn. Blystycket hänger då 2 palmi (cirka en halv meter) lägre än klockan. De gävo mannen i hand en rund trästav av en grovlek något mindre än en pik och 2 eller 3 breccia lång (1-1½ meter), i vars ände var fastspikad en krok av järn för att han därmed skulle kunna gripa tag i föremål som han upptäckte. Så sköt man ut klockan över vattnet och lät den sjunka ned med denne man, som nedsteg ända till botten, vilken på denna plats är på ett djup av 16 manslängder såsom jag fann genom att mäta det med en lina. Då jag nu sett detta och förstått, varför mannen kunde stanna där nere under vattnet ända till en halvtimme, sade jag, då mannen

kommit upp igen, att jag ville stiga in i klockan och gå ned. Herr residente var emellertid orolig och avrådde mig, sägande att om den mannen lyckades göra det genom att han vore förfaren i konsten, så skulle jag icke ha lyckats, då jag icke vore i yrket. Jag förklarade för Hans Nåd orsaken till att mannen kunde vara så länge under vattnet, och att det följaktligen icke erfordrades någon skicklighet alls, och den är följande. Vid första berörningen med vattenytan kommer vatten i liten mängd in i klockan, emedan den inestängda luften, sammanpressad och avkyld av vattnet, drar ihop sig och upptar mindre plats än förut. Vattnet kan icke helt fylla klockan, detta av den vanliga orsaken, som icke medger kropparnas genomtränglighet, som filosoferna säga, och vilket också visar sig i ett glas, som man nedsänker i vatten med mynningen nedåt. På det sättet kommer mannen ända ned till botten, medan de övriga veta, hur mycket de böra sänka ned honom; och första gången, då de icke vet det, ger han tecken därom genom att med vänster hand dra i ett fint snöre, som passerar under klockans kant och slutar uppe på flotten. Han kan se där nere, ty vattnet, som är en genomskinlig kropp, låter solstrålarna tränga igenom (Här torde den gode patern ha fel, ty även om vattnet varit klart, vilket betvivlas, så skuggar de omgivande bergen så att något ljus knappast kunde tränga ned till Vasa). Då han givit tecken och halats upp, sedan han uppehållit sig under vatten gott och väl en kvarts timme, hade han med sig en stor planka av järnek med stora och tunga skällor av järn, som han hade huggit tag i med haken. Jag frågade honom genom tolk, om han hade kunnat stanna där längre, han svarade att upp till en halvtimme, men icke längre, skulle han kunnat göra det, detta som jag tror, men jag glömde att fråga honom emedan den där inestängda luften blir för uppvärmd av andedräkten, och sannolikt för att man plågas för mycket av kölden i ben och lår, som ju äro nedsänkta i vattnet; mannen darrade nämligen, ehuru infödd i landet samt stark och van vid kroppsliga ansträngningar. Det var då mot slutet av oktober sistlidna år 1663, vilket var orsaken till att jag icke av nyfikenhet lät mig sänkas ned till botten inne i klockan, såsom jag beslutat mig att göra, detta av fruktan att ådraga mig någon opasslighet, vilket icke skulle ha varit fallet sommartid."

Treilebens dykarklocka

På denna konstruktion står en dykare på en blyplatta som hängts upp i klockans nedre del. Vi ser hans stövelklädda fötter. Hans dräkt beskrivs i sin helhet av Francesco Negri som var ögonvittne till några dykningar på Vasa i oktober 1663 (Ur Anders Franzen, Vasa)

Även om Treileben misslyckades i sina planer att bärga hela Vasa, ett företag som var helt orimligt med dåtida resurser, så var de mer än femtio kanonerna av Vasas totala 64 st. 24-pundiga kanoner som lyftes från vraket ett utomordentligt resultat. En kopia av Treilebens dykarklocka har byggts efter de mått som angivits av Francesco Negri och har provdykts ner till 22 meter djup från flottans bärgningsfartyg Belos. Den demonstrerades vid en dykning på Vasa vid den elfte internationella historikerkongressen i augusti 1960 och har sedan varit placerad på Vasamuseet. (Denna klocka kan nu beskådas på Dyktankhuset. Red Anm.)

Adliga ätten Treleben, nr 744

År 1668, den 26 augusti, blev Hans Albrecht von Treleben introducerad som adelsman under nr.744 i adelskalendern. Han blev vid introduktionen ålagd att visa sin och sina förfäders adliga härkomst, varifrån han likväl, i anseende till förhinder, 1673 den 26 juni av kungliga majestät blev helt och hållet befriad, men att inte desto mindre bli erkänd för svensk adelsman samt behålla det rum, som han innehade på riddarhuset. Treleben var då överste och introducerades med hänsyn till att han tillhörde gammal adlig ätt i Mark Brandenburg. Reduktionen under Karl XI berövade honom inte hans egendomar, men skattade några av dem.

År 1667 befinner sig Treleben i Amsterdam och får då Karl Gustav Wrangels uppdrag att skaffa en praktkaross. Treleben klagar över sin brist på medel *alldenstund jag nu icke en daler mäktig är utav de stycken jag utur Vasen haver upptagit*.

Inkomsterna från kanonbärgningar hade tydligen gått åt till att täcka förskott och skulder. Han lär ha uppehållit sig särskilt i Holland och Hamburg. Det ena vittsvävande projektet efter det andra lägger han fram. Så till exempel försöker han intressera Karl Gustav Wrangel för kolonisation i Västindien under spansk oktroj.

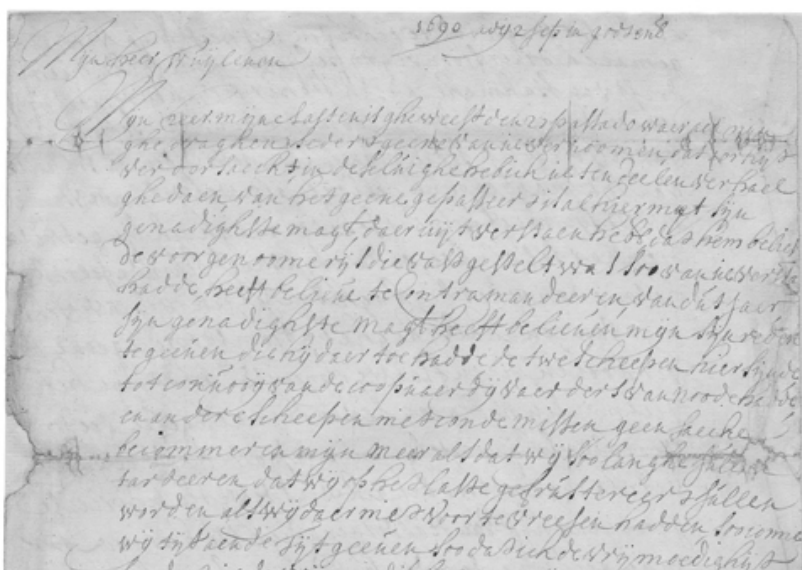
För Landskrona hyste Treleben ett särskilt intresse och hemställde om fullmakt som *"burggreve"* över staden. I Malmö på den tiden är Lars Broman från Kil *"burggreve"* som beskrivits i inledningen.

En spansk galliot hade med silverskatt från Peru någon gång omkring 1680 gått under i storm *"på det bekanta 100 mil långa stengrunden, på 8 famnars djuphet"*. Styrmannen som räddades i land, hade i Cadiz lämnat noggranna upplysningar om läget och från honom hade Treleben fått sina uppgifter. Hösten 1682 ingick han till svenska regeringen med ett memorial i syfte att intressera Karl XI för sitt *"förehavande silverfiskeri"*. Han återkommer 1684 och 1685 i samma ärende; han bor nu i Hamburg och talar om sitt folk, *"som nu i London vistas"*. Han utfäster sig att inom ett år lämna kungen *"tolv tunnor guld riksdaler, uti silvervaror och stycken"* under förutsättning att en god svensk fregatt ställdes till bärgningsexpeditionens förfogande. Det är ett faktum att Karl XI blev till sist intresserad för projektet, som så småningom utökades med *"en för detta okunnig perlebank"*. År 1688 är Treleben i Göteborg. En bolagsman till honom, *"scoutbynachten"* Issac Hiirman uppträder

på skådebanan och vi få 1690 veta, att man både i England och Amsterdam intresserar sig för samma *"Sölffiskeri"* och 1691 att kungliga majestät ställt gallioten Neptunus till Hiirmans förfogande samt lämnat ett förskott på nära 8000 riksdaler.

Brev från Issac Hiirman till Hans Albrecht von Treleben. Texten handlar om silverskatten i Cardiff.

Hur saken utvecklade med silverskatten är för mig tyvärr okänd.

Senare på året 1690 så befinner sig Treileben i Prag där han avlider. Det finns inga, för mig kända exakta uppgifter på hans dödsdatum. Möjligen så dog Treileben året efter dvs 1691.

Det finns inga kända uppgifter om Treileben var gift eller hade egna barn.

System Christina Maria von Treileben levde något år in på 1690-talet som änka. Efter att hennes make, Olof Larsson Wisenheim dog år 1670 skriver änkan en supplik till Krigsrådet som lyder,

”Gud haver behagat förlidet år hädankalla min salige man, kapten Olof Larsson Wisenheim, vilken såväl uti förra danska fejden anno 1644 på norska sidan och allt sedan stadigt som uti det sista danska kriget på norska sidan haver troligen och tappert tjänat Kunglige Majestät och fäderneslandet”

Hon hänvisar i fortsättningen till att hon nu lämnats med 7 stycken små barn i största fattigdom och anhåller om att bli ihågkommen med ett understöd. I underskriften kallar hon sig en högt bedrövad änka. År 1690 hade hon fått bekräftelse på förläningen av Gamlegården i sin livstid under frälsevillkor och med säteriets frihet.

Där slutar berättelsen om Hans Albrecht von Treilebens märkliga levnadsöden från hans födelse år 1625 i Kil till hans död år 1690 eller några år senare.

Jag hoppas att ni läsare finner berättelsen intressant. Jag vill passa på att understryka att jag inte försöker på något sätt att få fram exakta fakta i berättelsen, då jag inte har haft något möjlighet att verifiera allt källmaterial. Materialet i artikeln kommer från boken ”Den gamla kyrkplaten” av Frej Alsterlind. Frej Alsterlind var kyrkoherde i Kil och skrev sin första bok ”Den gamla kyrkplatsen” som kom ut år 1956. Övriga källor är Stormakts historiker Nils Ahnlunds artikel som var publicerad i Svenska Dagbladet den 29 augusti år 1920, samt Bo Cassels bok ”Havet Dykaren Fynd”. Särskilt tack till Riksarkivet och Riddarhuset som har bistått mig med källinformation till berättelsen

Anders Ståhl heter jag som sammanställt materialet om Treileben. Jag är född och uppväxt i Kil. Från min mor sida så härstammar släkten i Kil sen slutet av 1500-talet. Har som barn fått höra gamla historier om Kil och särskilt om Apertins historia av mina äldre släktingar. Så man kan säga att på den vägen så blev jag en glad amatörhistoriker och vill veta mer om olika händelser i olika tidsperioder. År 1989 tog jag dykarcertifikat och är fortsatt aktiv dykare ännu idag och försöker göra minst 50 dyk per år. Genom dykning så blev jag intresserad av Hans Albrecht von Treileben efter att jag läst boken ”Den gamla kyrkplatsen” av Frej Alsterlind och ville veta mer om Treileben och hans liv under 1600-talet. Jag försöker samla in uppgifter genom arkiv och andra källor och vem vet så kanske jag kommer att skriva en bok om Treileben någon gång i framtiden.

Besök i Kil

Robert Graham Hans Örnhagen Lars Gustavsson

Söndagen den 17/4-2005 besökte Hans Örnhagen, Lars Gustavsson och Robert Graham Kil och Anders Ståhl på hemväg från dykerihistoriskt möte i Norge. Anders visade runt på Apertins kyrkogård och med nyckelns hjälp, som Anders fått låna, så öppnades dörren till Bromans gravkor och den liggande gravhällen med den latinska inskriptionen beskådades. Anders berättade om Hans Albrecht von Treilebens bostad och att byggnaderna vid Gamlegården, som låg inte så långt ifrån kyrkogården, inte längre finns kvar. Anders berättade att han drömmer om att en dag hitta ett gammalt skjul med de verktyg som Treileben använde vid dykningar och fartygsbärgningar.

Guidningen fortsatte till Fryksta, som ligger vid sjön Fryken och här inspekterades ångbåten Freja under pågående reovering. Dykarklockan med texten "Albrecht" bakom besökarna på bilden användes i samband med bärgningen av ångaren SS Freja, sommaren 1994 som då låg på 50 meters djup i Fryken. Längst ut på högra bilden så skimtar bärgningspråmen, som också användes vid bärgningen. Efter bärgningen av SS Freja så började man reovera ångfartyget och sommaren 1997 så sjösattes åter igen SS Freja i Fryken och är idag världens äldsta trafikerande ångbåt med vedeldad ångmaskin.

#

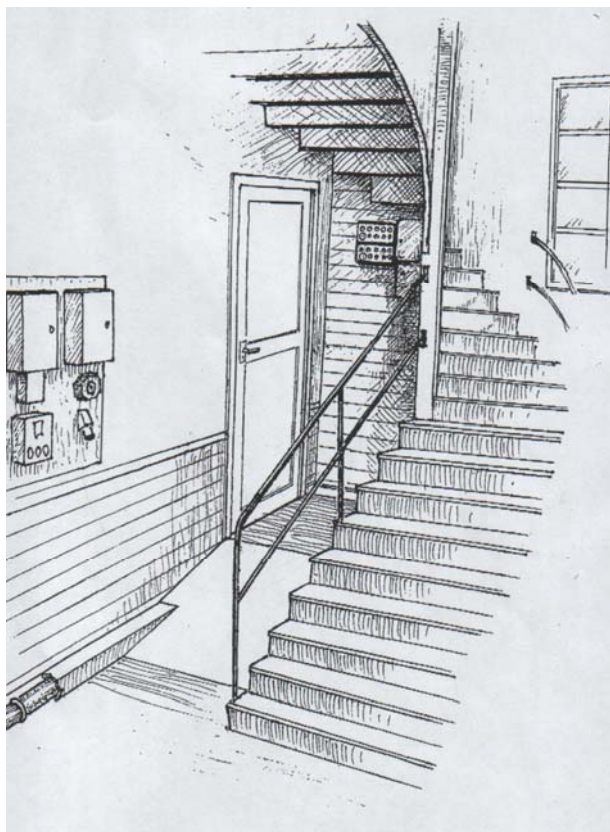
Årsmöte i Göteborg 18/3. Anmälan senast 3/3

Information finns på omslagets sista sida

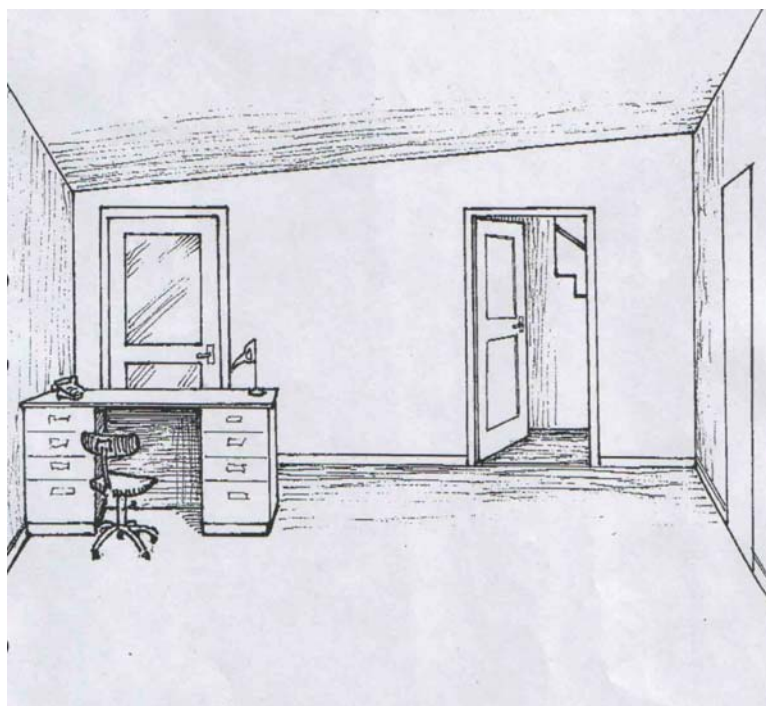
Dyktankhuset får ett utställningsrum

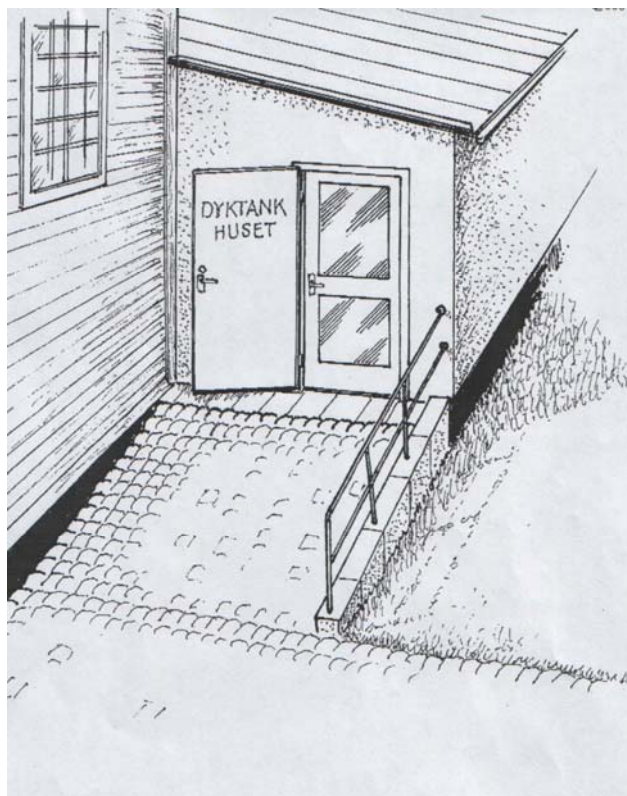

De efterlängtade arbetena med att åstadkomma ett utställningsrum för dykerimateriel vid Dyktankhuset har nu kommit igång. En container har fått ta över rollen som förråd för det som tidigare förvarats i pannhuset. Ångpannan har kopplats loss från alla el- och rörförbindelser och är nu klar att flyttas när vi väl har lyft bort taket. I Dyktankhuset har vatten och avloppsledningar sänkts för att möjliggöra en passage mellan det nya utställningsrummet (pannhuset) och Dyktankhuset.

Av skisserna, som gjorts av Calle Schmidt på Sjöhistoriska museet, framgår hur vi tänkt oss att det kommer att se ut. Golvet i nya utställningsrummet ligger någon decimeter högre än golvet i Dyktankhuset så det blir en liten ramp upp till denna nivå. Detta innebär också att vi kunnat lägga vatten och avlopp utan att behöva bila upp hela vägen utefter väggen. Efter att el och larmanläggning flyttats kan vi öppna upp för en 90 cm bred dörr. Hur det kommer att se ut från utställningsrummet syns på skiss nr 2.

Förutom fördelen med ytterligare yta för utställning så vinner vi mycket på en ny entré. Den gamla dörr som finns i den del av pannhusgaveln som skjuter ut utanför Dyktankhuset kommer att bytas till en glasdörr vilket ger oss en entré mot hamnen och alla promenerande.

Det är vår förhoppning att dessa ändringar, som kommit till stånd genom ett ekonomiskt bidrag från Ubåtsvapnets 100-årsjubileum och det överskott som genererades genom konferensen Humans in Submarines, i kombination med mycket frivilligarbete, skall leda till att vi får ytterligare besökare och på ett bättre sätt kan visa hur svenskt dykeri och ubåtsräddning utvecklats.

Illustrationer: Calle Schmidt
Foto: Hans Örnhagen

#

Dykarbåten 1308 Unn

Dykarbåten 1309 Unn har tjänstgjort i försvaret i mer än ett halvt sekel. I samband med omorganisationen inom marinen behövs större plattformar för tungt dykeri och förslag finns att 1308 Unn skall avvecklas och ersättas. I samband med avvecklingen av systerbåten 1309 i juni 1998 uttalade Högkvarteret sitt stöd till idén att 1308 Unn skall sparas för musealt ändamål i samband med avvecklingen. Svensk dykerihistorisk förening följer ärendet och är beredda att medverka till att 1308 Unn skall kunna visas för allmänheten i framtiden.

C.A. LINDQVIST
STOCKHOLM

1828-09-06 - 1904-12-26

Foto: Gilbert JEAN (www.pieds-lourds.com)

Under Hösten 2005 kom ovanstående hjälm och dess tillverkare till min kännedom. Jag har under några år sysselsatt mej med att försöka finna spår efter de hjälmar som borde ha tillverkats i luckan mellan Fahnehjelm 1839 - 1846 och Carlsson 1905 – 1976. Döm om min förvåning när jag vid en utskrift av ett protokoll behövde en stavnings referens och skrev in Emil Carlsson i en sökmotor och fick in en träff på ovanstående kruk. Nästa sökning gav ett par träffar, varav några pekade på en Mekanikus C A Lindqvist på Mästersamuelsgatan 50 i Stockholm Klara. Jag lyckades plocka en del information på nätet, annat från Landsarkivet, och tror mej i dag veta att Carl Axel Lindqvist (bördig från Östuna) var verksam som fabrikör på Mästersamuelsgatan 50, sedermera 60, i kvarteret Blåmannen i Klara åren 1878- 1901.

CA Lindqvist sysslade med mekanisk/teknisk tillverkning, vilken tydligen också innefattade dykarhjälm. Dessa hjälmar är så lika tidiga Carlsson hjälmar att man blir misstänksam om det kan vara en primitiv hjälm, som i ett senare skede blivit moderniserad till en Carlsson. Att det inte är en Carlsson kan vi se på namnstämpeln som är stansad i den undre av fyrbultsflänsarna, vilka är från 1880, och således inte Carlssonflänsar. Vidare kan ett tränat öga se att tekniken är annorlunda på C A Lindqvists hjälm, faktiskt mer avancerad (arbetad) i sitt utförande än Carlsson. Vi noterar hur krukan är tillverkad; valsad, smidd och hårdlödd samt gluggarna, som är 3 stycken lika. De är utförda i gjuten mässing och är nitade mot krukan. Detaljer på gluggarna såsom skyddsgaller och knoppar är så lika Carlsson att de mycket väl kan vara efterkonstruktioner liksom inloppsventil, nickventil och telefon är, eller kan vara, senare montage vid reparation eller modernisering.

Ni som känner till eller har sett någon av dessa hjälmar vänligen kontakta mej eller någon annan i styrelsen då vi är angelägna att definiera dessa så långt det är möjligt för att fastställa dess särart. Vi återkommer till denna hjälm så snart vi har något ytterligare att berätta.

Hans Bohlin.

SDHF har fått en ny broschyr

Om Dyktankhuset

Huset byggdes 1934 för att inrymma en träningsbassäng där ubåtsmän skulle kunna tränas i att ta sig ur en sjunken ubåt under tryggare former än vid övningar i havet. Tanken, som är något mer än 6 meter djup och 3 meter i diameter, kom att kallas "Dyktanken", det är anledningen till att huset än i dag kallas Dyktankhuset.

Förutom den stora bassäng en med tillhörande utsligningsluss utrustades huset med en tryckkammare för behandling av dykarsjuka och för experimentverksamhet. Kammaren, som enligt uppgift är den första elektrosvetsade tryckkammaren i världen, provtrycktes för första gången 1934.

Dyktankhuset, som varit Marinens dykerlaboratorium fram till utflyttningen till Härstjärden 1979, har varit platsen för många världsutmaningar. Här gjorde Arne Zetterström sina första tester med välgas som andningsgas innan han provade detta i havet. Flera studier rörande djupnarkosens effekter genomfördes med luftdykningar till 100 meter på 60-talet och på 70-talet utprovades ACSC-apparaten (andningsapparat för röjdykare) i Dyktankhuset.

Efter att Marinen flyttade ut 1979 skulle huset ha rivits för att ge plats för en grasmatta om inte Svensk dykerhistorisk förening, SDHF, hade ingripit.

Foto: Johan Jonsson, SMM

Svensk dykerhistorisk förening och Dyktankhuset
www.sdhf.se

Ny broschyr för att sprida information om Dyktankhuset och för att värva medlemmar till föreningen har sett dagen ljus. I mångt och mycket bygger den på den gamla, men lay-out och information är uppdaterad i samarbete med Statens maritima Museer.

Medlemsavgiften på det bifogade inbetalningskortet är nu justerat till 200 kr, vilket vi hoppas skall kunna gälla tills upplagan är slut..

Svensk dykerhistorisk förening och Dyktankhuset

Verkar för att bevara utrustning och kunskap om äldre dykeri, civilt dykeri såväl som militärt, yrkesdykning såväl som fritidsdykning.

Föreningen bildades 1979 med målsättningen att rädda Dyktankhuset på Galärvarvet från rivning, så att en dykerhistorisk samling skulle kunna inrymmas där.

Statens maritima museer, dåvarande Sjöhistoriska museet, genomförde 1998 en nödvändig renovering av Dyktankhuset för att man skulle kunna påbörja arbetet med att skapa ett dykerhistoriskt museum. Svensk dykerhistorisk förening stödjer med hjälp av sina medlemmar Statens maritima museer med uppbyggnaden av de dykerhistoriska samlingarna.

Dyktankhusets stora bassäng. Foto: Johan Jonsson, SMM

Som medlem i SDHF

- får du möjlighet att träffa likasinnade, det vill säga personer som är intresserade av att lära sig om hur man dök i äldre tider.
- får du möjlighet att prova och hjälpa till att renovera äldre utrustningar.
- kan du träffa och utbyta erfarenheter med andra kategorier av dykare eftersom föreningen har bred representation och spänner över alla typer av dykning.
- får du en möjlighet att aktivt bidra till bevarandet av kunskaper om en liten, men för den nationella utvecklingen viktig verksamhet, dykeriet.

Kontakt

med Svensk dykerhistorisk förening, SDHF, får du

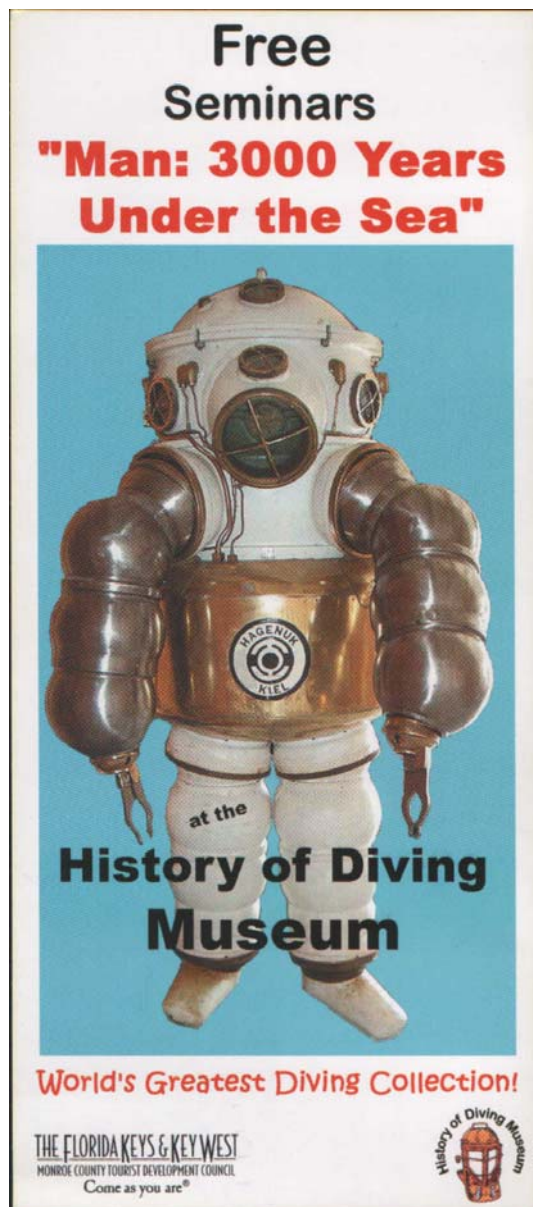
- genom vår hemsida på adress: www.sdhf.se
- genom att skriva till: Svensk dykerhistorisk förening, c/o Lars Gustafsson, Ejdervägen 31, 141 72 Segeltorp
- genom att komma till Dyktankhuset. Kontrollera på hemsidan vilka dagar vi har öppet.

STATENS MARITIMA MUSEER SDHF

Nytt dykerihistoriskt museum

Denna fram och baksida utgör reklam för ett av de senaste tillskotten av dykerihistoriska museer världen över. Om ni inte har tillfälle att åka till Florida Keys och Islamorada kan ni besöka deras hemsida för att få en inblick i hur museum och aktiviteter ordnats. Det är en imponerande lista över föredrag som kommer att presenteras under våren.

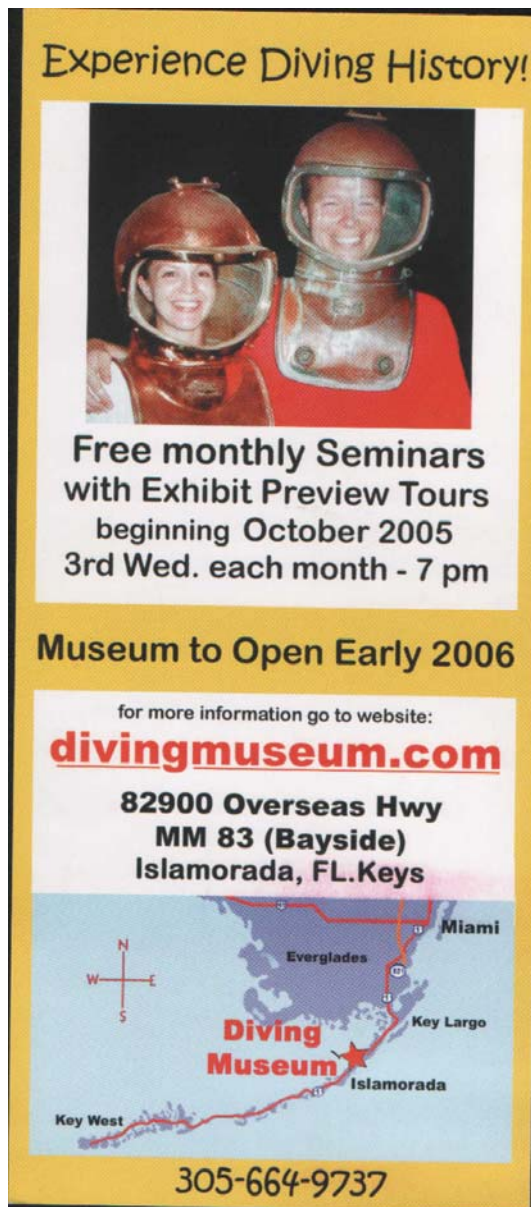
Free Seminars
"Man: 3000 Years Under the Sea"

at the
History of Diving Museum

World's Greatest Diving Collection!

THE FLORIDA KEYS & KEY WEST
MONROE COUNTY TOURIST DEVELOPMENT COUNCIL
Come as you are®

History of Diving Museum

Experience Diving History!

Free monthly Seminars with Exhibit Preview Tours
beginning October 2005
3rd Wed. each month - 7 pm

Museum to Open Early 2006

for more information go to website:
divingmuseum.com

82900 Overseas Hwy
MM 83 (Bayside)
Islamorada, FL. Keys

Miami
Everglades
Key Largo
Diving Museum
Islamorada
Key West

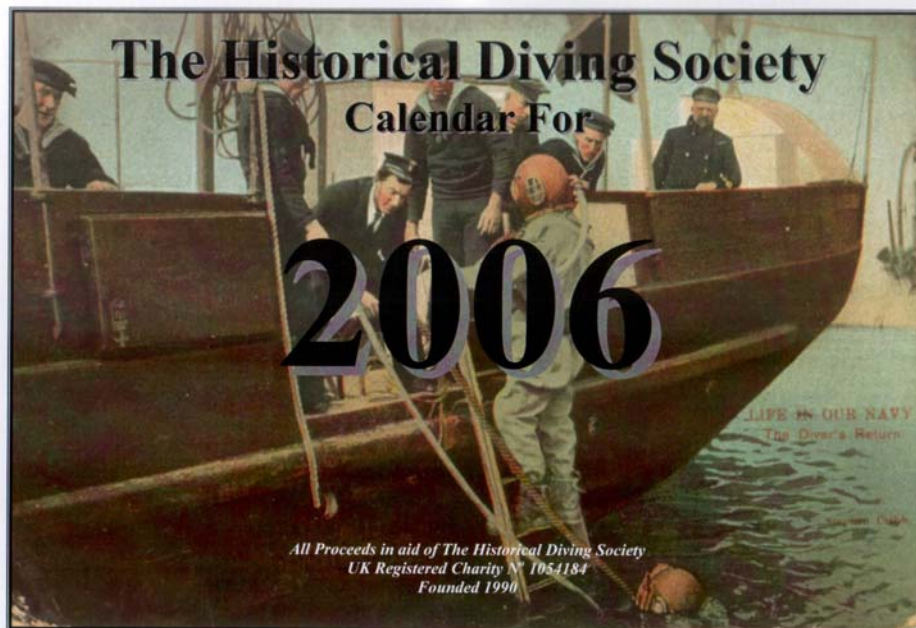
305-664-9737

#

SDHF hemsida uppdaterad

I januari uppdaterades www.sdhf.se med ett antal länkar till websidor med dykerihistoriskt innehåll. Det hela började med ett brev i julas där Inge Lennmark tipsade redaktören om en av de större sidorna. Efter lite surfande hittades ett 20-tal länkar. Det finns naturligtvis många fler och den som hittar intressanta länkar är välkomna att sända dessa till hans@ornhagen.se så lägger jag in dem vid nästa uppdatering.

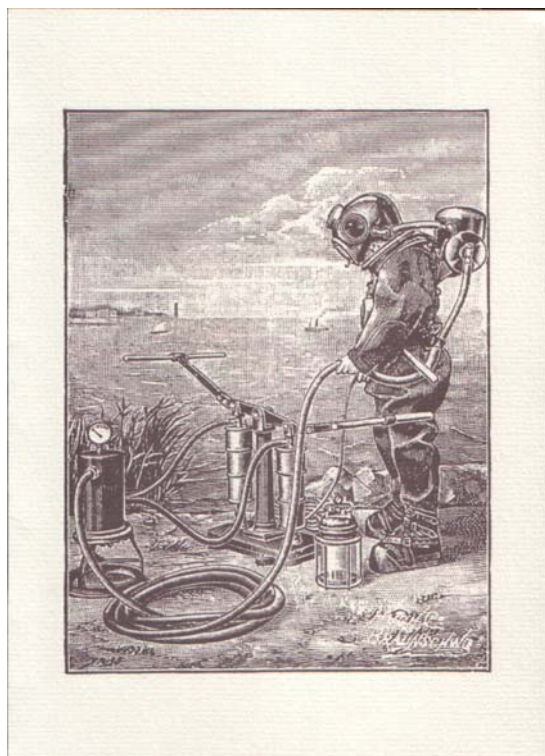
I detta sammanhang finns anledning att återupprepa den stående inbjudan till hågad att ta hand om vår hemsida och göra den intressantare än den basdesign vi har idag. Vi skulle också behöva en engelsk version.

Den intresserade kan beställa årets HDS kalender. Bilderna i kalendern är sv/v. Priset blir beroende av antalet som beställer. Den som kan hämta kalendern i Stockholm eller vid årsmötet i Göteborg slipper ett portotillägg på 20 kr för vidarebefordring inom Sverige.

Kalendern kommer att vara ett av priserna på årsmötet så den som räknar med tur kan ju alltid vänta till årsmötet och då köpa ett stort antal lotter.

#

Denna vackra bild kom som ett julkort till föreningen från Duch Diving Helmets och Kees, Maria och Alex de Jonge.

På www.dutchdivinghelmets.com kan ni läsa om de aktiviteter man anordnar. Dykningen bygger på en öppen hjälm och inte den hjälm som visas på bilden. Man nämner inget om riskerna vid dykning med öppen hjälm mer än att man inte skall prova detta hemma och att maxdjupet är begränsat till 5 m. Alla kan dyka och enligt hemsidan har PADI godkänt proceduren så det måste vara säkert påstår man. Risken att man får en rejäl kallsup eller rent av drunknar om man tappar balansen och hjälmen inte kan hållas upprätt eller risken för lungbristning nämns inte. Jag hoppas att de instruktörer som lockas att investera i dessa hjälmar har tillräckligt med kunskaper om riskerna för att ge tillräcklig utbildning till de turister man vill locka under vattenytan.

Man skriver också att hjälmarna, som är gjutna i brons och väger 24 kg, kommer att bli samlarobjekt. Vi får väl se.

Vi tackar våra sponsormedlemmar:

Hyperbaric Treatment Technology

Hagelvädersgatan 5 • SE-418 34 Göteborg, Sweden • Tel +46 (0)31 54 98 00 • Fax +46 (0)31 54 98 10 • E-mail: info@htt.necton.se

SJÖHISTORISKA MUSEET

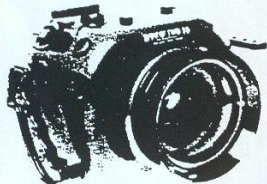
ÖPPET DAGLIGEN KL 10-17

Telefon/fax: 08/ 519 549 00, fax 08/ 519 549 49.
Informationstelefonsvare: 08- 519 549 70

www.sshm.se/sjohistoriska

DYFO SUB 35 Kamerafodral

För alla 35 mm systemkameror.
Även många med motor, winder och sportsökare.
Alla objektiv passar. — Ett riktigt proffshus till bra pris!

DYFO SYSTEMS

UNDERVATTENS- FOTOUTRUSTNING

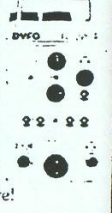
Du tänker väl inte köpa blyxt per kilo!
— Nej! Välj **DYFO SL 32**.
Den kompakta blyxten med de små fantastiska egenskaperna som med kraft lyser ut konkurrenterna. Blyxt-huvudet väger endast 340 g! DYFO SL 32 passar alla kamerafodral och Nikonos. Tal att jämföras med vad som helst, t.o.m. priset!

Vi har även armar och tillbehör. Hör med Din dykbutik, eller direkt med oss för broschyrer, priser m.m!

DYFO COM SUPER och DYFO MINI COM

Tva förstklassiga dyk-telefonssystem av absolut dnftsäkraste typ för en eller flera dykare. Passar AGA, Technisub m.fl.
— Manga special-egenskaper och servicefri funktion ger bästa totalekonomi - säger nöjda användare!

DYFO SYSTEMS AB

Övre Äsvägen 3, 439 37 Onsala, Sverige. ☎ +46 (0)300 26357

INTERSPIRO

Box 10060 S-181 10 LIDINGÖ, SWEDEN
Tel: (+46) 8 636 51 00
Fax: (+46) 8 765 48 53

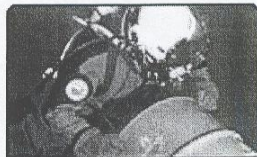
There is a Viking suit for every need

Our suits have a history going back five decades. Skillful chemists and product experts have continuously worked to improve our suit in all ways. The basic concept is the same. Why? Because it works. We have always focused on quality. Our customers appreciate that and come back. We have seen many changes during the years, new applications and new materials coming and going. Serious divers return to Viking rubber suits year after year. For them Viking is a good investment and makes diving-life simple.

Trelleborg Viking 0411-679 40

www.trelleborg.com/protective

SVENSKA SPORTDYKARFÖRBUNDET

Idrottens Hus, 123 87 Farsta, tel 08-605 63 75, fax 08-605 63 72

RATTAR, SPÅKAR OCH VRED ABSOLUT FÖRBUDNA

Vår idé är enkel, du koncentrerar dig på upplevelsen så ser vi till att utrustningen fungerar - utan din inblandning.

Xstream Dive exempelvis har inte en enda ratt eller spåk som du skall vrida på för att den skall fungera. Optimal funktion oavsett djup är inbyggt redan från början - varför krångla till det?

Framtida evenemang:

Årsmöte 18 mars, 2006 i Göteborg.

Program:

Lördag fm.

Poseidon Industri AB. Besök på företaget och presentation av utvecklingen inom lätt dykning från 50-talet och framåt.

Lördag em.

Sjöfartsmuseet i Göteborg. Christina Lönnqvist berättar om dykning i Göteborg i svunna tider. Vi hoppas på möjligheten att besöka museets magasin på Hisingen.

Lördag kväll.

Göteborgs Dykeriteknik AB. Douglas Samuelsson och Jan Jacobsson kåserar om tidiga blandgasdykningar.

Årsmötesförhandlingar i samband med kvällsprogrammet.

Till kvällen serveras **Västkustspecialitén räkor och havskräftor.**

Detaljer om tider och plats återfinns ni på hemsidan www.sdhf.se

Platsen för aktiviteten på lördag kväll beror på antalet anmälda.

Anmälan till Lars Gustafsson senast 3 mars genom insättande av 225:-/person till PG 4400251-7 Svensk Dykerihistorisk Förening. Skriv Årsmöte 2006, och ditt namn på talongen.

För frågor angående årsmötet kontakta:

Jan Jacobsson, GDA 0705-945016 eller Panne Träff, Chalmers 0707-882046

#

Dykeriets dag

vid

Skärgårdsmässan på Djurgården 26 – 28 maj.

Enligt traditionen håller vi Dyktankhuset öppet under Skärgårdsmässan. Om tillräckligt med frivilliga deltagare planerar vi erbjuda ”prova på dykning” i tung utrustning. För ytterligare information kontakta Steven Eriksson på 0703743951 alternativt steveneriksson@yahoo.se

#

Skeppsholmsdagen 10 September

Sedvanlig visning av på och avklädning av tung dykare.

För ytterligare information kontakta Hans Bohlin